

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan-cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/9760 din 13.06.2024
La nr. 157 din 29 mai 2024

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (art. 337).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

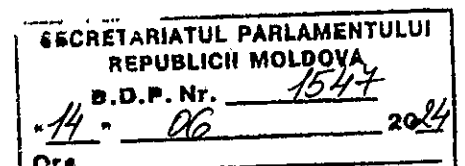
Director

Digitally signed by Pinzari Alexandr
Date: 2024.06.14 13:56:50 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

Ex.: V. Gheorghijă
Tel.: 022 257-424

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9746 din 13.06.2024

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (art. 337)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) *informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) *punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) *consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) *examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) *informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pe pagina web a Parlamentului la 29 mai 2024, fiind asigurat accesul părților interesate la materialele proiectului, pentru a putea lua cunoștință și a prezenta sau expedia recomandări.

Spre efectuarea expertizei anticorupție, proiectul a fost transmis la 29 mai 2024. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2²) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă autorii au menționat că proiectul are drept scop sancționarea mai aspru a *persoanelor publice, persoanelor cu funcție de răspundere sau persoanelor cu funcție de demnitate publică pentru înțelegerea cu un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau cu reprezentanții acestora, pentru a angaja sau a îndeplini acțiuni menite să implice statul Republica Moldova în declararea de război, ori întocmirea unor acte pregătitoare în acest scop.*

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului contravin intereselor Republicii Moldova, în ceea ce privește apărării suveranității, independenței, unității, integrității teritoriale și ordinii constituționale.

Prin urmare, promovarea intereselor menționate supra este în detrimentul interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă conține compartimentele necesare și, prin urmare, corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la legea prenotată.

Totodată, menționăm că argumentele aduse de către autori întru promovarea proiectului nu sunt concludente și pertinente, motiv pentru care suntem de părere că nota informativă nu conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.*

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme care vin în contradicție cu prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

La art. I din proiect

„Articolul 337 din Codul Penal al Republicii Moldova, nr.985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74, art.195), cu modificările și completările ulterioare, se completează cu un nou alineat (1²), după cum urmează:

„(1²) *Înțelegerea dintre subiecții prevăzuți în alin.(1¹) cu un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau cu reprezentanții acestora, pentru a angaja sau a îndeplini acțiuni menite să implice statul Republica Moldova în declararea stării de război, ori întocmirea unor acte pregătitoare în acest scop,*

se pedepesc cu închisoare pe un termen de la 17 la 25 de ani sau cu detențiune pe viață, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 15 ani.”

Obiecții:

Legea nr.212/2004 la art.1 definește starea de război ca fiind „regimul instituit pe întreg teritoriul țării în cazul notificării declarației de război sau al unei agresiuni armate împotriva Republicii Moldova, în scopul apărării suveranității, independenței, unității, integrității teritoriale și ordinii constituționale”.

Potrivit art.2, legea prenotată stabilește:

- a) temeiurile, modul și condițiile declarării stării de urgență, de asediu sau de război, competența autorităților care o declară;
- b) măsurile ce se aplică în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, drepturile, obligațiile și răspunderea persoanelor juridice și fizice în această perioadă.

La rândul său, art.12 prevede expres că starea război se declară prin hotărâre a Parlamentului doar în caz de agresiune armată împotriva țării, fapt prin care se conturează statutul de neutralitate al Republicii Moldova. Or, neutralitatea statului nu presupune refuzul acestuia sau lipsa necesității de a-și apăra suveranitatea, independența, unitatea, integritatea teritorială și ordinea constituțională.

În acest context, este neclară necesitatea textului: „*pentru a angaja sau a îndeplini acțiuni menite să implice statul Republica Moldova în declararea stării de război*”.

În esență, asta ar însemna înțelegerea dintre persoane publice/ persoane cu funcție de răspundere/ persoane cu funcție de demnitate publică de a determina un stat străin să declanșeze o agresiune armată împotriva Republicii Moldova, acțiuni care se încadrează în alin.(2) de la art.337 din Codul penal.

Generalizând cele expuse supra, consemnăm art.54 alin.(1) lit.g) din Legea nr.100/2017, potrivit căruia la elaborarea textului proiectului de act normativ „se evită tautologiile juridice”.

Recomandări:

Excluderea art.I din proiect.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - abuz de serviciu

IV. Concluzia expertizei

Proiectul legii pentru modificarea Codului Penal al Republicii Moldova, nr.985/2002 este promovat de către un grup de deputați în Parlament, în scopul sancționării mai aspru a *persoanelor publice, persoanelor cu funcție de răspundere sau persoanelor cu funcție de demnitate publică pentru înțelegerea cu un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau cu reprezentanții acestora, pentru a angaja sau a îndeplini acțiuni menite să implice statul Republica Moldova în declararea de război, ori întocmirea unor acte pregătitoare în acest scop.*

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

Proiectul contravine interesului public general, deoarece va contribui la subminarea suveranității, independenței, unității, integrității teritoriale și ordinii constituționale a Republicii Moldova.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție a fost identificată o concurență a normelor de drept.

În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție, la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecției și recomandării din prezentul raport de expertiză anticorupție.

13.06.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

.Vadim Gheorghită , Inspector principal

Digitally signed by Gheorghită Vadim
Date: 2024.06.13 16:23:03 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

